

Haroutiun Samuelian and Armenian Philately

by Igor Grigorian

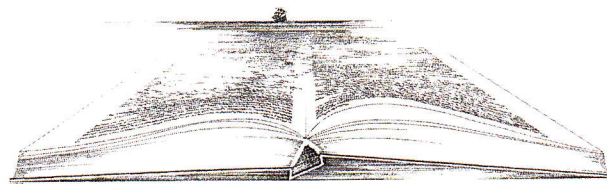
The year was 1991 when Armenia had just declared her independence. On December 24, the Supreme Council of the Republic created a special committee that was charged with a task of recommencing of the postal emissions of the country.

The first step was to create postal stamps. A competition was announced, and its main condition was to have Mount Ararat and the State Flag of the sovereign republic on the stamps. 127 participants presented 450 designs which were exhibited at the Artists House in January of 1992. The Jury awarded the First Prize to **Haroutiun Samuelian**, an artist from Yerevan.

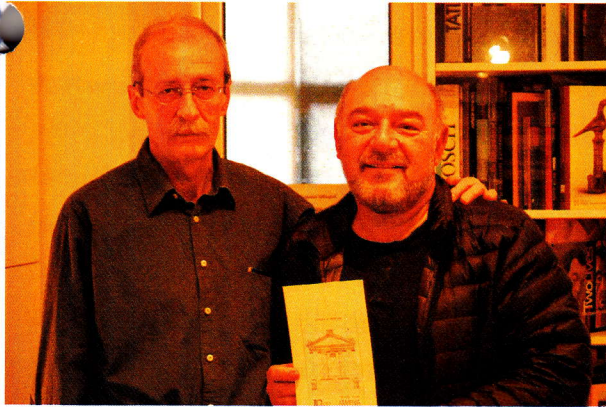

Born in 1947, in Yerevan, Haroutiun graduated from the Yerevan State University in 1970 with a major in physics and until 1983, he worked at the Institute for Physical Research at the Academy of Sciences of Armenia. His study and research earned him a PhD degree.

It is well known that being a physicist always implies having a second essence—that of an artistic nature. Some individuals write poetry while others become humorists and perform at One Night Stand comedy shows. In the case of Haroutiun, it was graphic art and graphic design that accompanied him during his career. Many USSR and international exhibitions of his visual arts and cartoons brought him wide acknowledgment throughout the world and several various level awards. Famous Gabrovo humor festivals (1979, 1981 and 1987), Odessa festivals (1987 and 1989), Yerevan, Leninakan (1986), Leningrad, Helsinki, Montreal, Tokyo, Istanbul – here is an incomplete list of other places where works by Haroutiun Samuelian attracted attention of professional artists and public alike. In 2012, in Penela (Portugal) his work *Book-Sea* (below) received the First Award.

In 1984, he was invited to work as art editor of the *Mshakuit* (Culture) magazine. Later in 1986, he became a member of the Union of Artists of Armenia and soon after, in 1991 joined the Union of Designers of Armenia, as well as the International Association *Society of Designers*. Since 2001, Haroutiun has been founding fellow member of the All-Armenian Academy of Philately and Numismatics. In 2004, he also became a founding member of the Association of Cartoonists of Armenia and, continued as a founding member of the Association of Type Designers of Armenia in 2006.

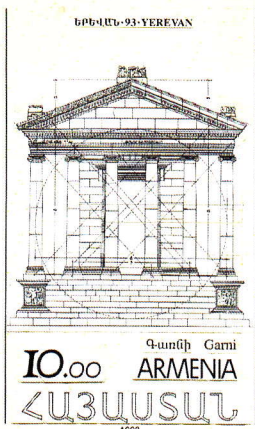
But it was the 1991 competition that influenced Haroutiun's life. During the twelve-year period from 1992 through 2004, Haroutiun worked as an Art Director at the *Namakanish* (Postal Stamp) Company. He designed over 140 stamps and souvenirs sheets for Armenia and Mountainous Karabakh starting with the first issues, as well as numerous FDC cachets and commemorative cancellations.

In October 2013, I visited the designer Haroutiun Samuelian at his home studio in Armenia. For almost an hour we remembered the dark years of 1992-1994 in Armenia, which were illuminated by new tasks. Under candlelight, Haroutiun designed new stamps wearing gloves to prevent his fingers from frosting. Unfortunately, his exposed skin became frostbitten and required prolonged treatment with aloe extract. At the same time, as the Executive Secretary, I assisted the late former President of the Union of Philatelists of Armenia, Suren Arakelov in his efforts to re-create the Union, make it the Armenian counterpart/member of the FIP and prepare for Armenia'94 and Armenia'2001 international exhibitions.

IG – *Haroutiun, your first encounter with stamp design was in 1992, when you won the 1st Prize and your design was approved for the first stamps of independent Armenia. Would you comment on this?*

HS – *Well, at the time I was pleased with both winning the prize and the design itself. Looking back now I know that I would have done it better (it refers more to the souvenir sheet). I remember Grigor Poghpattyan, the then-Minister of Communications, made a comment which could have improved the artwork, but nevertheless he approved it. The set opened doors to *Namakanish* for me.*

IG – *Haroutiun, among many stamps that you designed there is one that to my opinion should be considered your masterpiece. Its design is simple, but at the same time it reflects the complexity of geometrical calculations and architectural appearance.*

HS – *I believe you are talking about the Garni stamp. I like the stamp as well! Could you imagine that the approval of the stamp design by the *Namakanish* Council was almost unanimous and the only person who voted categorically against, was Arakelov. Unambiguous support for my project by the Council pushed Arakelov to secede. Look at this design (left)-everything, including the print type, was drawn on separate papers and then cut and glued to the*

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿՆՆԱԿԱՆ ԳՆԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ
 Գ. Պողոսյան
 25546
 A+B
 11 Նոյեմբեր 1993 թ.

another which became the original design bearing Minister's approval signature and the seal.

During twelve long years with the company (full cycle per Eastern Calendar!) there were lots of interesting and educational moments. The staff was small, but atmosphere of friendliness and brotherhood reigned over it. Eight years, until our director Suren Simonian, my colleague and a personal friend, was forced to resign, our small and friendly staff considered a whole epoch for the company, and Armenia as well..

Haroutiun remembers a unique story related to the 1998 stamp issued for the 10th anniversary of the Karabakh movement. Right before his resignation, President Levon Ter-Petrossian suggested to the Minister of Communications to issue a stamp for this anniversary. Poghpatian called in Suren Simonian and directed him to prepare such a

stamp for production. In his turn, Suren called Haroutiun and, upon agreeing on the concept, Haroutiun started to work on his part of the job: he found an expressive photo of a march under the flag shot by wonderful photo artist Gagik Haroutyuniyan and added a silhouette of the eagle, who already became so dear to his heart. Haroutiun was not yet proficient with computer graphics to be able to complete the urgent task, so a young gifted computer graphic designer Garegin Martirosian of a recently established PrintInfo company was approached. Within a day or two, the project was ready for production. Meanwhile, Suren Simonian contacted their partner from Holland, The Royal Joh. Enschedé printing house (founded in 1703), one of the best printers of security documents, stamps and banknotes to schedule the production. The very next day, (the third day after starting the project!) two CDs with the files were given to the pilots at the Zvartnots airport to be delivered to Amsterdam (the printing house was located a small town of Haarlem, only twenty kilometers west of the capital), and in exactly one week the same crew delivered the 50,000 print run of the stamp. It is worth mentioning, that two stamps were printed-one for Armenia and another for the Republic of Mountainous Karabakh with the corresponding country names on them.

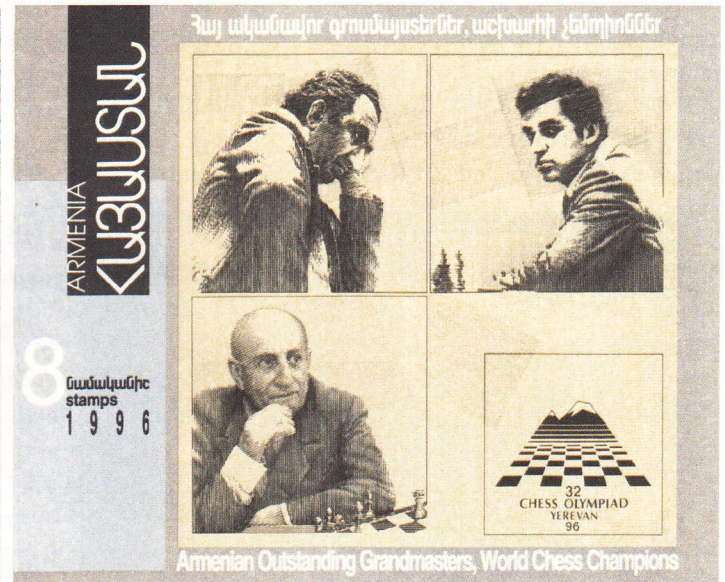
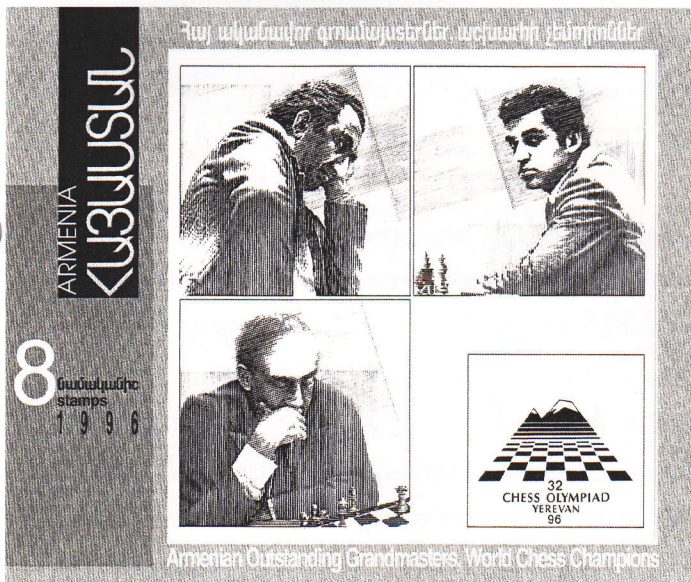
IG - *Looks like an absolute world record in the stamp production field...*

HS - *At least, I am unaware of a similar example. I think, this was one of the most successful issues, although this time we had to step away from regularly used proofs. Usually, the process takes around three months. This is a good example of a very effective teamwork, and next to Garegin's and my names I would like to see as co-authors the names of the President and the Minister (idea), Director (concept) and the photographer (art base).*

The issue was signed in circulation on February 20, 1998, seventeen days after Levon Ter-Petrossian's resignation.

IG - *I heard there was a curious mishap with the 32nd Chess Olympiad stamp issue...*

HS - I would have called it curious, if it did not cost me two extra days I could have spent in the USA in a nice hotel with all costs paid by the airline! In 1996, it was decided to prepare a booklet devoted to world champions, Armenians by descent. The booklet was designed with four square stamps inside; one with the logo of the Olympiad, two with key positions of the Tigran Petrossian's and Garry Kasparov's crucial games, and the forth one with Henrik Kasparian's 1939 Shakhmati v SSSR magazine award winning chess problem. The booklet cover was designed to have artistic paintings of the champions. Very familiar issue, isn't it? So, I approached Armenian Chess Federation for a consultation on exact game positions on chess boards and asked for chess players photographs for further work. Suren and I were in Atlanta taking part in the Olympilex'96 Stamp Exhibition. The proofs were sent to us in Atlanta by the London-based House of Questa printing house (this was the last issue printed with them; our next partner for many years became the Royal Joh. Enschedé printing house, based in Holland). Proofs were deemed satisfactory, and Suren directed the House of Questa to start production. All of a sudden, from far away Yerevan we heard that the Minister of Communications

was furious; he accidentally showed the proofs to mathematician Sergey Kasparian, son of the late Henrik Kasparian, who was unable to recognize his father on the photo on the booklet cover. The Chess Federation gave us a wrong photograph! We were lucky that the House of Questa did not start the production yet... So, upon the conclusion of the Olympic games and the Stamp Show, Suren and I found ourselves on a flight to Yerevan. During our stop in New York, the flight was cancelled. Was it overbooked or was there a problem with the airplane itself? my memory does not serve me well on this issue. Some passengers were offered to board a different flight while some passengers (including us) were offered to transfer to a hotel in Manhattan with all expenses paid for a two-day period. Suren and I, knowing that in Yerevan furious Poghpatian awaited us and I would have to start working immediately on correcting the design, with tears and selflessly

refused this generous offer in our eyes insisted on flying back to Yerevan on the next possible flight. It was my long lasting dream to see New York, which still remains unaccomplished..

Actually, almost every issue designed by Haroutiun could be viewed as telling a more or less interesting, educational and cognitive story. The photo of Goddess Anahit taken at the Historical Museum of Armenia, was not only used for the 1992 stamp but served as a basis for his design of the logo of the Union of Artists of Armenia as well; and was approved to replace the previous one, which was poorly designed in his personal opinion.

The Agate stamp from the first set *Armenian Minerals* (1998) came second at one of the international stamp design competitions.

Also, the 1998 stamp devoted to the memory of the earthquake victims, and Parajanov souvenir sheet were his first designs made with the help of personal computer.

In order to supply artist Albert Kechian with needed work material, Haroutiun and Eduard Kurginian used a primitive digital camera for the first time in 1999, to organize a photo shoot of the most beautiful Van Cat in Yerevan.

HS - *Needless to say, any product created in any field of human activity is synergic as opposed to combined result of the joint labor. And our product highly appreciated by collectors around the world (I am sure, one of the best Armenian brands of 1992-2004) was the result of work of numerous people; joint efforts of our small staff, specialists of various areas of expertise, designers I involved in stamp designing, printers of distinguished printing houses, and last but not least, critics and scoffers (there were these kinds of individuals as well) deserve a special thank you. But foremost, the quality of our product was ensured by creative and supplementary and mutually demanding cooperation of the three of us, our Director*

Suren Simonian, Chief Editor Eduard Kurginian and myself. The staff used to joke at us: three PhDs in a small team...

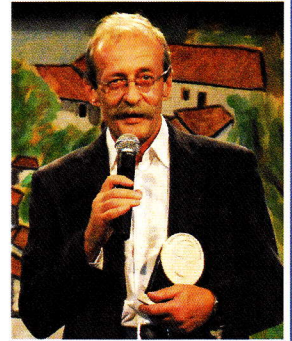

*****

Հարուժյուն Սամուելյանը և Հայ Ֆիլատելիան
Իգոր Գրիգորյան

1991 թվականն էր: Հայաստանը նոր էր հայտարարել իր անկախությունը, երբ դեկտեմբերի 24-ին հանրապետության Գերագույն խորհուրդը ստեղծեց հատուկ հանձնաժողով որին հանձնարարվեց վերսկսել երկրի փոստային նամականիշերի թողարկումը:

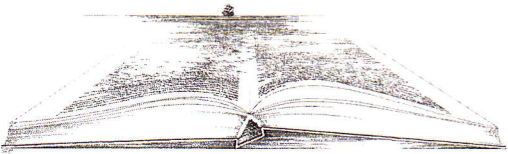
Առաջին քայլը պետք է լիներ նամականիշերի պատրաստումը: Մրցույթ հայտարարվեց, որի հիմնական նախապայմանն էր Արարատ սարը և անկախ պետության պետական դրոշը ներկայացնել նամականիշերի վրա: 127 մասնակից ներկայացրել էր 450 նմուշ, որոնք ցուցադրվեցին 1992 թ. հունվարին Նկարչի տանը: Առաջին մրցանակը շնորհվեց Երևանցի նկարիչ Հարուժյուն Սամուելյանին:

Ծնված 1947 թ. Եևանում, Հարուժյունը 1970 թ. ավարտում է Երևանի պետական համալսարանը ֆիզիկոսի կոչումով և մինչև 1983 թ. աշխատում է Հայաստանի Գիտությունների ակադեմիայի ֆիզիկայի ինստիտուտում: Հետագա ուսումը և հետազոտական աշխատանքը իր ավարտին է հասնում թեքնածուական դիսերտացիա պաշտպանելով:

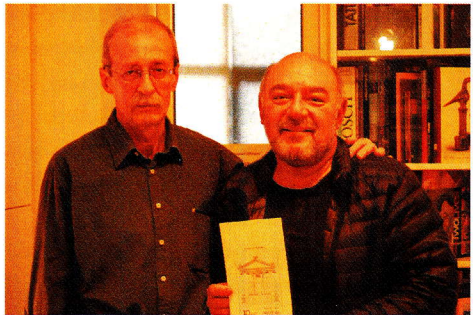
Հայտնի է, որ ֆիզիկոսները հաճախ օժտված են լինում երկրորդ ձիրքով, այն է արվեստագետի: Ոմանք բանաստեղծություններ են գրում, ոմանք դառնում են հումորիստ և կազմակերպում հումորի երեկոներ: Հարուժյունի համար այդ երկրորդ ձիրքը գրաֆիկական արվեստն ու գրաֆիկական դիզայնն էր, որոնք ուղղեցրում էին Հարուժյունին իր ողջ կարիերայի ընթացքում: ՍՍՀՄ-ի և միջազգային տեսողական արվեստի և ծաղրանկարների ցուցահանդեսներին մասնակցությունը լայն ճանաչում է բերում Հարուժյունին, և նա արժանանում է տարբեր մրցանակների: Ահա դրանց ոչ լրիվ ցանկը, ուր նա արվեստագետների և արվեստասերների աչքին է ընկել. Գաբրովո (1979, 1981, 1987 թթ.), Օդեսա (1987 և 1989 թթ.), Երևան և Լենինական (1986 թ.), Լենինգրադ, Հելսինկի, Մոնտրեալ, Տոկիո, Ստամբուլ: 2012 թ. Պորտուգալիայի Պենելա քաղաքում նրա աշխատանքը «Գիրք-Ծով»-ը, արժանանում է առաջին մրցանակի:

1984 թ. նա հրավիրվում է աշխատելու «Մշակույթ» ամսագրում որպես գեղարվեստական խմբագիր: 1986-ին դառնում է Նկարիչների միության, իսկ 1991-ին Հայաստանի դիզայներների միության և «Դիզայներների ընկերություն» միջազգային ասոցիացիայի անդամ: 2001 թվականին Հարուժյունը մի խումբ ընկերների հետ դառնում է Համահայկական ֆիլատելիայի և նումիզմատիկայի ակադեմիայի, 2004-ին Հայաստանի ծաղրանկարիչների ասոցիացիայի և 2006 թ. Հայաստանի տառատեսակների դիզայներների հիմնադիր անդամ:

1991-ի մրցույթը մեծ ազդեցություն ունեցավ Հարուժյունի հետագա կյանքի վրա: 12 տարի (1992-ից մինչև 2004-ը) նա աշխատում է «Նամականիշ» ընկերությունում իբրև գեղարվեստական մասի տնօրեն: Այդ ժամանակաընթացքում Հարուժյունը պատրաստում է 140-ից ավելի նամականիշ և գեղաթերթիկ Հայաստանի ու Լեռնային Ղարաբաղի համար, (սկսած առաջին նամականիշերից), բազմաթիվ Առաջին օրվա ծրարների նկարներ և հատուկ դրոշմակներ:

2013 թ. հոկտեմբերին այս տողերի հեղինակը այցելեց նկարիչին նրա արվեստանոցում: Մոտ մեկ ժամ վերհիշում էինք 1992-1994 թթ. մութ տարիները, որոնք միայն լուսավորվում էին նոր խնդիրների լուծումներ փնտրելով: Հարուժյունը մոմի լույսի ներքո ձեռնոցները հագին (որպեսզի մատները չցրտահարվեն չնայած որ դա այդպես էլ եղավ և պահանջեց երկարատև բուժում հավելի հյուսվով) նոր նամականիշերի բնօրինակներ էր պատրաստում, ես էլ որպես Հայաստանի ֆիլատելիստների միության պատասխանատու քարտուղար օգնում էի միության այդ ժամանակ նախագահ Սուրեն Առաքելովին միութային վերականգնելու, ՖԻՊ-ի անդամակցություն հաստատելու ու Հայաստան-94 և Հայաստան-01 միջազգային ցուցահանդեսների կազմակերպելուն:

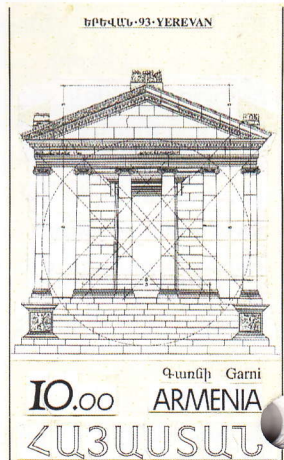
ԻԳ - Հարուսթուն, քո նամականիշ պատրաստելու առաջին փորձը տեղի ունեցավ 1992 թ., երբ դու շահեցիր առաջին մրցանակը և քո նկարները հաստատվեցին նոր անկախ Հայաստանի Հանրապետության առաջին նամականիշերի թողարկման համար: Որևէ հետաքրքիր բան կպատմե՞ս այս կապակցությամբ:

ՀՄ - Դե ինչ ասեմ, այդ ժամանակ ես ուրախ էի մրցանակը շահելու և բավարարված էի դիզայնից: Յետ նայելով ես կարծում եմ, կարող էի ավելի հետաքրքիր դիզայն պատրաստել (դա հիմնականում վերաբերվում է գեղաթերթիկին): Հիշում եմ, որ այդ ժամանակ Կապի նախարարը մի դիտողություն արեց, որը կբարելավեր նկարը, բայց այնուամենայնիվ առանց փոփոխելու հաստատեց առկան: Այս առաջին նամականիշերի շարքը Նամականիշի դռները բացեց իմ արջը:

ԻԳ - Հարուսթուն, քո պատրաստած բոլոր նամականիշերի շարքում կա մեկը, որը իմ կարծիքով պետք է համարվի քո գլուխգործոցը: Նրա դիզայնը շատ պարզ է, բայց միևնույն ժամանակ այն արտացոլում է բարդ երկրաչափական հաշվարկներ և ճարտարապետական արվեստ:

ՀՄ - Ինձ թվում է, դու խոսում ես Գառնի տաճարի նամականիշի մասին: Ես ինքս էլ եմ հավանում այդ նամականիշը: Չես պատկերացնի, այս նամականիշի դիզայնը հաստատվեց համարյա միաձայն. միակ մարդը, ով կտրականապես դեմ էր դրան, Առաքելովն էր, բայց նա էլ ստիպված եղավ զիջել: Միայն նայիր նախագծին՝ նրա ամեն մասը պատրաստված է առանձին կտորներից, որոնք հետագայում հավաքվել են մի թերթի վրա և ամրացվել սոսնձի միջոցով: Այդ թերթն էլ դարձավ բնօրինակ և կրեց նախարարի հաստատող ստորագրությունը և կնիքը: Տասներկու տարիների ընդհացքում (Արևելյան օրացույցի մի ամբողջ շրջան) շատ հետաքրքիր և ուսուցողական պահեր տեղի ունեցան: Մեր կոլեկտիվը փոքր էր, բայց տիրում էր բարեկամության և հարազատության մթնոլորտ: Այդպիսի մթնոլորտում ութ տարի անցկացրեցինք մեր տնօրեն (իմ կոլեգա և մտերիմ ընկեր) Սուրեն Սիմոնյանի հետ, մինչև որ նա ստիպված եղավ պաշտոնից հեռանալ: Մեր փոքր համերաշխ կոլեկտիվը այդ տարիները համարում էր լիակատար մի դարաշրջան՝ իր և Հայաստանի պատմության մեջ:

Հարուսթունը հիշում է մի հետաքրքիր պատմություն, որը կապված է 1998 թ. Ղարաբաղյան շարժման 10-րդ տարելիցին նվիրված նամականիշի հետ: Իր հրաժարականից ոչ շատ առաջ երկրի նախագահ Լևոն Տեր-Պետրոսյանը կապի նախարարին առաջարկում է այդ հոբելյանի առիթով նամականիշ թողարկել: Պողպատյանը հրավիրում է իր մոտ Սուրեն Սիմոնյանին և

հանձնարարում նրան աշխատանքը սկսել: Սուրենը կանչում է իր մոտ Հարուսթունին և, համաձայնության գալով կոնցեպցիայի վերաբերյալ, Հարուսթունը անցնում է գործի: Նա գտնում է դրոշի ներքո քայլարշավի մի արտահայտիչ ֆոտոնկար (հեղինակ՝ Գագիկ Հարուսթունյան) և ավելացնում է իր սրտին շատ

հարազատ դարձած արծվի ուրվագիծը: Հարուսթունը դեռ այնքան չէր տիրապետում համակարգչային գրաֆիկային որ կարողանար այդ նկարը հրատապ պատրաստել և աշխատանքների մեջ է ընդգրկում տաղանդավոր երիտասարդ գրաֆիկ դիզայներ Գարեգին Մարտիրոսյանին, որը աշխատում էր նորաստեղծ Պրինտինֆո կազմակերպությունում: Մեկ-երկու օրվա ընդհացքում նախագիծը պատրաստ էր իրականացվելու: Տպագրությունը պլանավորելու համար այս ընդհացքում Սուրենը կապվում է մեզ հետ գործակցող Royal Joh. Enchede տպարանի հետ, որը կազմակերպվել էր դեռ 1703 թ. և մինչ այժմ համարվում է լավագույներից մեկը՝ արժան

փաստաթղթերի, նամականիշերի և բանկնոտների տպագրման գործում: Հաջորդ օրը (նախագիծը սկսելուց անցել էր ընդհամենը երեք օր) երկու սկավառակներ Զվարթնոց օդանավակայանում հանձնվեցին օդաչուներին՝ Ամստերդամ տեղափոխելու համար (տպարանը գտնվում էր Հաարլեմ քաղաքում, մայրաքաղաքից ընդհամենը քսան կիլոմետր դեպի արևմուտք): Ուղիղ մեկ շաբաթ անց նույն օդաչուները 50000 տպաքանակով նամականիշերը

երեցին ետ՝ Հայաստան: Անհրաժեշտ է նաև նշել, որ երկու նամականիշ էր պատրաստվել՝ մեկը Հայաստանի, մյուսը՝ Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության համար, միակ տարբերությունն ունենալով հանրապետությունների անունները:

ԻԳ - Սա կարելի է համարել համաշխարհային բացառիկ ռեկորդ նամականիշեր տպագրելու բնագավառում.
ՀՍ - Համենայնդեպս, ես տեղյակ չեմ որևէ նման այլ օրինակի: Սովորաբար նամականիշ պատրաստելու ընթացքը տևում է երեք ամիս: Ես համարում եմ այս տպագրությունը ամենահաջողակ հրատարակություններից մեկը, չնայած նրան, որ այս անգամ մենք չկիրառեցինք պրուֆների պատրաստման ավանդական եղանակը: Սա լավ օրինակ է շատ էֆեկտիվ ընդհանուր աշխատանքի, և Գարեգինի և իմ անունների կողքին պետք է նշվեր նաև նախագահի և նախարարի (գախափարը), դիրեկտորի (կոնցեպցիա), ֆոտոնկարչի (գեղարվեստական բնօրինակ) անունները: Նամականիշը օգտագործման մեջ դրվեց 1998 թ. փետրվարի 20-ին, Լևոն Տեր-Պետրոսյանի հրաժարականից 17 օր անց:

ԻԳ - Լսել եմ, որ 32-րդ շախմատի օլիմպիադային նվիրված նամականիշերի թողարկման հետ կապված մի անեկդոտի նման բան է տեղի ունեցել:

ՀՍ - Ես դա անեկդոտ կհամարեի, եթե դա ինձ չզրկեր երկու օր ԱՄՆ-ում ավել անցկացնելու հնարավորությունից, լավ հյուրանոցում (օդային թռիչքները ապահովող կազմակերպության հաշվին): 1996-ին նախատեսված էր շախմատի օլիմպիական հայազգի հաղթողներին նվիրված գրքույկ պատրաստել: Այն իր մեջ պետք է պարունակեր չորս նամականիշ. մեկը՝ Օլիմպիադայի լոգոյով, երկուսը՝ Տիգրան Պետրոսյանի և Գարի Կասպարովի կարևորագույն խաղերի խաղատախտակների դիրքերով, իսկ չորրորդը պետք է արտացոլեր Հենրիկ Կասպարյանի «Շախմատը՝ ՀՍՍՍ-ում» ամսաթերթի կողմից 1939 թ. լավագույնը ճանաչված շախմատային խնդիրը: Գրքույկի երեսին պետք է տպագրվեին հաղթողների գեղարվեստական դիմանկարները: Ձեզ շատ ծանոթ թողարկում է, այնպե՞ս չէ: Դե, ես դիմեցի Հայաստանի շախմատային ֆեդերացիային, որ ինձ տրամադրեն ստույգ պոզիցիաները խաղատախտակների վրա և հաղթողների լուսանկարները հետագա աշխատանքի համար: Սուրենը և ես մեկնեցինք Ատլանտա՝ այնտեղ տեղի ունեցող OLIMPHILEX'96 ֆիլատելիստական ցուցահանդեսին մասնակցելու: Այնտեղ էլ ստացանք Լոնդոնում տեղակայված House of Questa տպարանից ուղարկած պրուֆները: Նշեմ, որ այս թողարկումը վերջինն էր այդ տպարանում տպագրած

նամականիշերի կարգում. այնուհետև Հոլանդիայի Royal Joh. Enschede տպարանը երկարատև գործընկեր դարձավ մեզ համար: Սուրենը և ես պրուֆները հաջողակ համարեցինք և Սուրենը այն թույլատրեց տպագրության: Հեռավոր Երևանից հանկարծակի լուր ենք ստանում, որ Կապի նախարարը կատաղած է: Նա պատահաբար ցույց էր տվել պրուֆները մաթեմատիկոս Սերգեյ Կասպարյանին, Հենրիկ Կասպարյանի որդուն, որը չէր ճանաչել իր հորը գրքույկի երեսի լուսանկարներում: Շախմատի ֆեդերացիան մեզ սխալ նկ'ար էր հատկացրել: Լավ է, որ տպարանը դեռ չէր սկսել տպագրությունը... Օլիմպիական խաղերը ավարտվեցին, ավարտվեց նաև ֆիլատելիստական ցուցահանդեսը, և Սուրենի հետ միասին նստեցինք օդանավ: Վայրէջք կատարեցինք Նյու Յորք քաղաքում ինքնաթիռը փոխելու համար, և տեղեկացանք, որ հետագա թռիչքը տեղի չի ունենալու (պատճառը արդեն չեմ հիշում): Ուղեվորների մի մասին առաջարկեցին մեկ ուրիշ ավիաընկերությունով թռիչքը շարունակել, իսկ մնացածին՝ այն թվում Սուրենին և ինձ, տեղավորել Մանհետենի հյուրանոցներից մեկում անվճար, երկու օր ժամկետով: Իմանալով, որ կատաղած Պողպատյանը մեզ է սպասում Երևանում, դառը սրտով Սուրենը և ես ստիպված պահանջեցինք, որ մեզ Երևան ուղարկեն մոտակա ուղերթով: Իմ երազանքը Նյու Յորքը տեսնելու այդպես էլ մնաց չիրականացված:

Հարությունի պատրաստած նամականիշերի ցանկացած շարքը կարելի է դիտել իբրև քիչ կամ շատ հետաքրքիր, դաստիարակչական և իմացական պատմություն: Անահիտ աստվածուհու լուսանկարը, որը նկարվել էր

Հայաստանի պատմության թանգարանում, ծառայեց ոչ միայն 1992 թ. նամականիշի համար, այլ նաև Հայաստանի նկարիչների միության լոգոն դարձավ և փոխարինեց նախկինը, որը Հարությունի տեսանկյունից անհաջող էր:

Ազաթ քարը պատկերող նամականիշը Հայաստանի միներալներ առաջին շարքից (1998 թ.) երկրորդ տեղը գրավեց նամականիշերի դիզայների միջազգային մրցաշարում:

1998 թվականին պատրաստված երկրաշարժի զոհերին նվիրված նամականիշը և Փարաջանովին նվիրված սուվենիր թերթը Հարությունի առաջին փորձն էր համակարգչով նամականիշ պատրաստելու:

Նկարիչ Ալբերտ Քեչյանին աշխատանքային նյութով ապահովելու համար 1999 թ-ին Հարությունը էդվարդ Կուրդինյանի հետ միասին, առաջին անգամ ոգտագործելով պրիմիտիվ թվային ֆոտոխցիկը, լուսանկարեցին Երևանի ամենասիրուն Վանակատվին:

ՀՄ - Ավելորդ չէ նշել, որ մարդու ցանկացած ոլորտում ստեղծված արտադրանքը սիներգետիկ է իր էությունը, քան թե համատեղ աշխատանքի միացյալ արդյունք: Եվ աշխարհի նամականիշ հավաքողների կողմից բարձր գնահատական ստացած մեր ապրանքը (համոզված եմ 1992-2004 թթ. Հայաստանի լավագույն բրենդներից մեկը) իրենից ներկայացնում է բազմաթիվ մարդկանց վերջնական արդյունք: Առանձին շնորհակալության են արժանի մեր փոքրիկ կոլեկտիվը՝ իր համատեղ ջանքերի համար, տարբեր բնագավառների մասնագետները, դիզայներները, որոնց ես ներգրավեցի նամականիշեր պատրաստելու, հայտնի տպարանների տպագրիչները, և իհարկե քննադատներն ու արհամարհողները (կահն և այսպիսիները): Բայց արաջին հերթին մեր արտադրանքի որակը կախված էր մեր երեքի՝ տնօրեն Սուրեն Սիմոնյանի, քլիսավոր խմբագիր էդվարդ Կուրդինյանի և իմ ստեղծագործական, իրար լրացնող և երկուստեք պահանջկոտ աշխատանքից:

*****

ATA's TopicalsOnLine Web Site

Topical stamp collectors have a new website that makes it easy to purchase stamps by topic.

The American Topical Association (ATA) has launched <http://www.topicalsonline.com/>, which offers stamps for more than 600 topics.

Topics, from airplanes to zebras, represent a popular, growing area of philately, according to ATA president Jack André Denys. "This new website provides an easy and affordable way to purchase topical stamps."

Anyone can make purchases on the easy-to-navigate website. ATA members receive a 10 percent discount, and the ATA earns 10 percent of purchases. Only ATA members can sell on the site. There is a link to purchase an ATA membership, at \$30, or an Electronic membership, at \$25.

TopicalsOnLine features several ways to look for stamps: by topic, by keyword, by topic cross-referenced to a country, and by country with Scott's number. "We urge collectors to check the site often, as items are being added all the time," Denys said. "ATA wants TopicalsOnLine to be a place all collectors can buy low-priced stamps in complete sets, partial sets and individual stamps," Denys noted. He also pointed out that it will be a new income source to support the ATA.

Payment is through PayPal, to offer security for buyers and sellers, but there is also an option to ask a seller to take payment another way.

Vera Felts, Executive Director

American Topical Association
PO Box 8, Carterville, IL 62918-0008 USA

www.americantopicalassn.org
618.985.5100 americantopical@msn.com

